

KOUVOLA
KYMIJOEN KAUPUNKI

Kouvolan maahanmuutto-ohjelma 2010 - 2016

1.2.2010
Hyväksytty Kouvolan kaupunginvaltuustossa 22.2.2010

Sisällysluettelo

Yleistä	2
1. Maahanmuutto-ohjelman kansalliset ja kansainväliset lähtökohdat	3
1.1. Kotouttamislaki.....	3
1.2. Hallituksen maahanmuuttopoliittinen ohjelma.....	3
1.3. Yhdenvertaisuuslaki.....	3
1.4. YK:n pakolaisten oikeusasemaa koskeva yleissopimus (pakolaissopimus).....	4
2. Seudullisen maahanmuutto-ohjelman toteutuminen	4
3. Kouvolan maahanmuuttotyötä ohjaavat visiot, arvot ja tavoitteet	4
4. Maahanmuuttopoliittisia linjauksia	5
4.1. Humanitaarinen maahanmuutto	5
4.2. Työvoiman maahanmuutto.....	6
4.3. Muu maahanmuutto	6
4.4. Etnisen yhdenvertaisuuden ja hyvien etnisten suhteiden edistäminen	6
5. Suomen kieli ja kulttuuri omaksi	7
5.1. Lasten ja nuorten opetus.....	7
5.2. Aikuisten maahanmuuttajakoulutus.....	8
6. Työllistyminen ja yritystoiminta	9
6.1. Työharjoittelu ja työelämän valmennus	9
6.2. Oppisopimuskoulutus.....	10
6.3. Yritystoimintaan kannustaminen.....	10
7. Kotoutumisen kautta yhdenvertaiseksi kuntalaiseksi	10
7.1. Kouvolan kaupungin maahanmuuttopalvelut	11
7.2. Maahanmuuttotoimikunta	11
7.3. Henkilöstön monikulttuurisuuskoulutus.....	11
7.4. Moniammatillinen yhteistyöverkosto	11
7.5. Sosiaali- ja terveyspalvelut.....	12
7.5.1. Pakolaisten vastaanotto	12
7.5.2. Monikulttuurinen perhetyö	12
7.5.3. Mielenterveyspalvelut ja trauman hoito	13
7.6. Monikulttuurinen nuorisotyö	13
7.7. Tulkkipalvelut	14
7.8. Asuminen.....	14
7.8.1. Asukastyö	14
7.9. Sivistyspalvelut	15
7.9.1. Vapaa-aikapalvelut.....	15
7.9.2. Kansalais- ja kansanopistot.....	15
7.9.3. Kirjasto.....	16
7.9.4. Kulttuuri.....	16
7.9.5. Liikunta	16
7.9.6. Monikulttuurinen toimintakeskus	17
7.10. Kotoutumista tukevat vapaaehtoispalvelut	17
7.10.1. Kolmas sektori ja seurakunnat	17
8. Tiedottaminen ja seuranta	18
Liite 1	19
Liite 2	20

Yleistä

Kouvolan seudun maahanmuutto-ohjelman päivittäminen tuli ajankohtaiseksi, kun Anjalankoski, Elimäki, Jaala, Kouvola, Kuusankoski ja Valkeala yhdistyivät Kouvolan kaupungiksi vuoden 2009 alusta. Ohjelman hyväksyneistä kunnista litti pysyi itsenäisenä, ja maahanmuutto-ohjelman päivittämisohjausryhmä päätti kokouksessaan 3.4.2009 ajankukaistaa ohjelman nyt vain Kouvolan osalta. Iitin kunnalla on mahdollisuus tulla mukaan myöhemmin erillisellä sopimuksella. Maahanmuutto-ohjelman päivittämisestä vastanneen ohjausryhmän jäsenet ovat liitteessä nro 1. Kouvolan seudun maahanmuuton laajuus 2000-luvulla on selvitetty liitteessä nro 2.

Kouvolan kaupunginhallitus otti keväällä 2009 myönteisen kannan turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskuksen perustamiseksi kaupunkiin. Maahanmuutto-ohjelma huomioi esityksissään päätöksen välilliset vaikutukset kaupungin maahanmuuttopolitiikkaan.

Kouvolan seudun kuuden kunnan yhdistymisen strategisena tavoitteena on alueen kilpailukyvyyn, vetovoiman ja huomioarvon lisääminen. Maahanmuuttajat¹antavat oman panoksensa uuden kaupungin elinvoiman vahvistamiseksi ja elinkeinorakenteen monipuolistamiseksi.

Kouvolan maahanmuutto-ohjelma määrittelee kaupungin maahanmuuttotyön vision, strategian ja keskeiset tavoitteet. Ohjelman tavoitteena on vakiinnuttaa kaupungin maahanmuuttopalvelut ja sen henkilökunta sekä ulottaa maahanmuutto- ja monikulttuurisuustyö kaupungin eri toimialat läpäiseväksi toiminnaksi. Kouvolalla on vahvaa kansainvälistä osaamista, siksi maahanmuuttotyö ja maahanmuuttajien kotoutuminen ovat osa kansainvälisyystoimintaa.

Kotoutumistoimenpiteiden tavoitteena on työllistyminen kolmessa vuodessa. Kaikkien maahanmuuttajien kohdalla tämä tavoite ei toteudu, sillä tulijoiden joukossa on eläkeikäisiä, vajaakuntoisia ja muita, jotka tarvitsevat pidemmän ajan kuntoutuakseen tai joiden työllistyminen ei ole mahdollista. Kannustamalla maahanmuuttajia omatoimisuuteen ja yrittäjyyteen, parantamalla työharjoittelumahdollisuuksia sekä tukemalla työnantajia uskotaan maahanmuuttajien nykyistä varhaisemman työllistymisen olevan mahdollista.

Kouvolan maahanmuutto-ohjelman kustannukset maahanmuuttopalveluiden osalta katetaan valtion maksamista pakolaisten laskennallisista korvauksista ja hankerahoituksilla. Laskennalliset korvaukset on tarkoitettu pakolaisten kotoutumista tukevan toiminnan järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Muutoin kotoutumista tuetaan normaalien valtionosuuksien ja hankerahoitusten kautta.

¹ Maahanmuuttajat määritellään seuraavasti:

- *Pakolainen on henkilö, joka nauttii kansainvälistä suojelua oman maansa ulkopuolella. Pakolaisella on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi rodun, uskonnon, poliittisen mielipiteen, kansallisuuden tai tiettyyn yhteiskuntaluokkaan kuulumisen vuoksi.*
- *Turvapaikanhakija on henkilö, joka hakee turvaa vieraasta valtiosta. Turvapaikanhakija voi saada YK:n pakolaissopimuksen mukaisen turvapaikan tai oleskeluluvan suojelun tarpeesta.*
- *Kiintiöpakolainen on, henkilö, jolla maahan tullessaan on jo YK:n pakolaistoimiston (UNHCR) myöntämä pakolaisasema. Suomen pakolaiskiintiö on 750 / vuosi. Häätätapaus on kiintiöpakolainen, joka joudutaan terveydellisestä tai muusta kiireellisestä syystä siirtämään kolmanteen maahan.*
- *Paluumuuttaja on henkilö, jolla on suomalaiset sukujuuret tai muuten läheinen yhteys Suomeen (esimerkiksi inkerinsuomalaiset).*
- *Työperäinen maahanmuuttaja on henkilö, joka muuttaa Suomeen työhön.*
- *Maahanmuuttaja on yleisnimitys ulkomaalaisyntyisestä henkilöstä, joka muuttaa vähintään vuodeksi Suomeen.*

Kouvolan kaupunki haluaa maahanmuutto-ohjelmallaan rakentaa monikulttuurista kansalaisyhteiskuntaa ja edistää etnistä yhdenvertaisuutta. Maahanmuutto-ohjelma tukee maahanmuuttajien työllistymistä, kotoutumista ja eri väestöryhmien hyviä suhteita.

1. Maahanmuutto-ohjelman kansalliset ja kansainväliset lähtökohdat

1.1. Kotouttamislaki

Kotouttamislain tavoitteena on edistää maahanmuuttajien kotoutumista, yhdenvertaisuutta ja valinnan vapautta toimenpiteillä, jotka tukevat yhteiskunnassa tarvittavien keskeisten tietojen ja taitojen saavuttamista. Kotouttamislain toimeenpano on osoitettu työvoimaviranomaisille, lääninhallituksille ja kunnille.

Maahanmuuttajalle kotouttamislaki antaa oikeuden kotoutumissuunnitelmaan, jossa sovitaan henkilökohtaisista kotoutumista edistävästä palveluista ja kotoutumistuesta. Kotoutuminen on kaksisuuntaista: maahanmuuttajan oman aktiivisuuden lisäksi suomalaiselta yhteiskunnalta vaaditaan sopeutumiskykyä kielellisen, kulttuurisen ja etnisen monimuotoisuuden lisääntyessä.

Kotouttamislaissa määritellään kunnan velvollisuus laatia ja panna toimeen kotouttamisohjelma sekä seurata ohjelman toteutumista ja vaikutusta. Kunnan aloitteesta työ- ja elinkeinotoimisto sekä muut viranomaiset osallistuvat ohjelman laatimiseen ja toimeenpanoon. Kunta huolehtii myös siitä, että maahanmuuttajia, kansalaisjärjestöjä, työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä kuullaan ohjelmaa laadittaessa ja toimeenpantessa.

Kouvolan maahanmuutto-ohjelma on kotoutumisohjelmaa laajempi ja siksi se korvaa kunnallisen kotouttamisohjelman.

1.2. Hallituksen maahanmuuttopoliittinen ohjelma

Hallituksen maahanmuuttopoliittisen ohjelman tavoitteena on edistää työperusteista maahanmuuttoa, turvata maahanmuuttajan mahdollisuudet kotoutumiseen, osallistumiseen, perheeseen, oikeudenmukaiseen kohteluun ja syrjimättömyyteen. Ohjelmassa halutaan myös edistää eri väestöryhmien välisiä suhteita, maahanmuuttajien osallisuutta ja oman kulttuurin säilymistä.

Hallituksen maahanmuuttopoliittisen ohjelman toimenpideohjelmaan kuuluu myös ulkomaalaisten opastaminen ja maahanmuuttajien kotoutumis- ja opastusjärjestelmän luominen sekä ulkomaalaisten työnteko-oikeuden edistäminen lupamenettelyä helpottamalla.

1.3. Yhdenvertaisuuslaki

Yhdenvertaisuuslain mukaan viranomaisilla on velvollisuus viedä yhdenvertaisuutta eteenpäin kaikessa toiminnassaan (yleinen yhdenvertaisuuden edistämisvelvoite). Etnisen yhdenvertaisuuden edistämiseksi viranomaiset laativat yhdenvertaisuussuunnitelman ja kunnan kotouttamisohjelmaan (Kouvolassa maahanmuutto-ohjelmaan) sisällytetään myös etnisen tasa-arvon ja hyvien etnisten suhteiden edistäminen.

Yhdenvertaisuussuunnitelmaan sisällytetään toimia, joiden avulla etniset vähemmistöt ja maahanmuuttajat pääsevät tasavertaisesti käyttämään viranomaispalveluja kuten esimerkiksi tulkkipalveluja. Kouvolan kaupungilla ei tällä hetkellä ole voimassa olevaa yhdenvertaisuussuunnitelmaa.

1.4. YK:n pakolaisten oikeusasemaa koskeva yleissopimus (pakolaissopimus)

Pakolaisten vastaanoton perusteena on kansallisen ja kansainvälisen vastuun kantaminen. Suomi valtiona on sitoutunut antamaan kansainvälistä suojelua YK:n 1951 pakolaissopimuksen ja 1967 lisäpöytäkirjojen mukaisesti (YK:n pakolaisten oikeusasemaa koskeva yleissopimus sops77/1968). Kansallisesti Kouvolan kaupungilla on, maan kymmenenneksi suurimpana kuntana, osavastuu maahan tulevien pakolaisten vastaanottamisesta ja kuntapaikan myöntämisestä.

2. Seudullisen maahanmuutto-ohjelman toteutuminen

Kouvolan seudun maahanmuutto-ohjelma valmistui vuonna 2006. Ohjelman tavoitteena oli luoda seudulle yhteinen vastaanotto- ja opastusjärjestelmä, joka auttaa maahanmuuttajia kotoutumaan ja kiinnittymään seutuun paremmin kuin ennen, kasvattaa humanitaarista sekä työvoiman maahanmuuttoa, ottaa vastaan inkerinsuomalaisia paluumuuttajia ja edistää eri väestöryhmien välisiä hyviä etnisiä suhteita.

Seudullisen ohjelman toimenpide-ehdotusten mukaisesti maahanmuuttokoordinaattori aloitti työnsä maaliskuussa 2007. Ajatus maahanmuuttajien vastaanotto- ja opastusjärjestelmästä toteutui, kun pakolais- ja maahanmuuttotyön sosiaaliohjaaja aloitti työskentelyn huhtikuussa 2008. Samaan aikaan Kouvola, Kotka ja Lappeenranta aloittivat ESR-rahoitteisen MINFO-hankkeen, jonka tavoitteena on kehittää maahanmuuttajien alkuvaiheen ohjausta ja neuvontaa sekä henkilökohtaistaa kotoutumissuunnitelmia. Hankkeen palveluneuvojista kaksi työskentelee Kouvolaissa. Tammi-kuussa 2009 Kouvolan kaupunkiin perustettiin maahanmuuttotyötä tekevä sosiaalianton virka.

3. Kouvolan maahanmuuttotyötä ohjaavat visiot, arvot ja tavoitteet

Kouvolan maahanmuutto-ohjelma vakiinnuttaa maahanmuuttajien alkuvaiheen ohjaus- ja neuvontapalvelut sekä rakentaa yhdessä eri viranomaisten ja kolmannen sektorin kanssa vastaanottojärjestelmän.

Maahanmuuttajien kotoutumisen edistämistoimenpiteet tukevat Kouvolan kaupungin strategisia päämääriä. Kaupungin henkilöstölle ja luottamushenkilöille sekä yhteistyökumppaneille tarjotaan monikulttuurisuuskoulutusta, joka auttaa uudelleen arvioimaan totuttuja käytäntöjä.

Kouvolan maahanmuutto-ohjelman visio on *moniarvoinen ja monikulttuurinen Kouvola, yhteisö, jossa jokainen voi turvallisesti osallistua oman elämänsä ja yhteiskunnan rakentamiseen.*

Maahanmuutto-ohjelman arvot

- Inhimillisuus
- Moninaisuus/monikulttuurisuus, moniarvoisuus
- Avoimuus ja läpinäkyvyys
- Kohtuullisuus
- Turvallisuus

Maahanmuutto-ohjelman tavoitteet

- Maahanmuuttajien kotoutumiseen täsmälliset ja oikea-aikaiset, ammatillisesti laadukkaat toimenpiteet
- Maahanmuuttajien tavoitteellinen työllistyminen kolmen vuoden sisällä
- Maahanmuuttajien palveluiden saavutettavuus, kustannustehokkuus ja vaikuttavuus
- Maahanmuuttajien yhteisöllisyyden, osallisuuden ja oman vastuunoton vahvistaminen

4. Maahanmuuttopoliittisia linjauksia

4.1. Humanitaarinen maahanmuutto

Kouvolan kaupunki ottaa vastaan joustavasti pakolaisia (kiintiöpakolaisia ja oleskeluluvan saaneita turvapaikanhakijoita). Myös perheen yhdistämisen prosessin kautta tulevat saavat kuntapaikan.

Lisääntynyt turvapaikanhakijoiden määrä nostaa kuntapaikkojen tarvetta. Vuonna 2009 (1.11.2009) Suomeen saapui 5.348 turvapaikanhakijaa. Vuonna 2008 turvapaikkaa Suomesta haki 4.035 henkilöä ja vuonna 2007 Suomeen tuli 1.505 turvapaikanhakijaa.

Pitkä kuntapaikan odotus vastaanottokeskuksessa hidastaa pakolaisen kotoutumista ja uuteen yhteiskuntaan sosiaalistumista. Pitkä odotus passivoi ja lisää syrjäytymisvaaraa.

Kouvolan kaupungin pakolaisten kuntaan sijoittamisen periaatteena on ottaa vastaan riittävä määrä kielellisesti ja etnisesti samaan ryhmään kuuluvia pakolaisia, koska tiivis yhteisö tukee kotoutumisprosessia ja auttaa kontaktien luomisessa kantaväestöön.

Kouvolan kaupunki näkee humanitaarisen maahanmuuton mahdollisuutena. Onnistunut pakolaisten vastaanotto vaatii panostamista vastaanoton rakenteisiin, henkilöresursseihin, työprosesseihin ja henkilöstökoulutukseen. Myös yhteistyö työvoima- ja elinkeinotoimistojen, kieli-, kotoutumis- ja perusopetusta järjestävien, varhaiskasvatuksen sekä kansalaisjärjestöjen kanssa on tärkeää.

Tulevina vuosina Kouvola vastaanottaa pakolaisia vuosittaisten määrärahojen puitteissa.

4.2. Työvoiman maahanmuutto

Väestön ikärakenteen muutos näkyy Kouvolassa vuoden 2010 jälkeen suurten ikäluokkien siirtyessä eläkkeelle. Työvoiman maahanmuutto on yksi mahdollisuus korvata vähenevää työvoimaa.

Työvoiman maahanmuutolla Kouvola turvaa työvoiman saatavuutta, vahvistaa väestönsä osaamis pohjaa, käynnistää uutta yritystoimintaa ja luo uusia työpaikkoja. Kasvava maahanmuutto kääntää myös seudun väestökehityksen positiiviseksi. Työvoiman maahanmuuton myötä syntyneen monimuotoisen ja monikulttuurisen yhteiskuntarakenteen uskotaan lisäävän innovatiivisuutta ja yritteliäisyyttä.

Työvoiman maahanmuutto tuo työnantajille, työmarkkinajärjestöille, työvoimaviranomaiselle ja kunnille uusia kotoutumiseen ja työntekoon liittyviä haasteita. Myös asumiseen ja vapaa-aikaan liittyviä asioita joudutaan pohtimaan uudesta näkökulmasta samoin kuin suomen kielen opetusvastuuta. Tähän asti suomen kielen opetusvastuu on ollut etupäässä valtiolla tai kunnilla. Työvoiman maahanmuuton lisääntyessä niin yhteiskunta kuin työnantajatkin joutuvat punnitsemaan kielenoppimisen erilaisia vaihtoehtoja taatakseen kielitaitoisen ja ammattitaitoisen työvoiman saatavuuden.

Taantumatilanteessa työvoiman maahanmuuttoa edistävää toimintaa jatketaan niin, että valmiudet aktiiviseen maahanmuuttoon ovat olemassa taloudellisen tilanteen muuttuessa ja työvoiman tarpeiden kasvaessa.

Kotouttamislaki ei vielä ulotu työhön tulevaan maahanmuuttajaan. Kotouttamislain muutoksen (kevät 2010) yhteydessä on tärkeää laajentaa sen toimintaympäristöä siten, että työn perusteella Suomeen muuttavat henkilöt ja heidän perheenjäsenensä ovat oikeutettuja maahan tullessaan yksilöllisiin kotouttamistoimenpiteisiin.

4.3. Muu maahanmuutto

Suurin maahanmuuttajaryhmä on perheen yhdistämisen tai avioliiton kautta maahan tulevat ulkomaan kansalaiset. Nämä henkilöt muuttavat maahan vapaaehtoisesti ja osaa heistä on vaikea tavoittaa kotoutumistoimenpiteiden ja kielikoulutuksen piiriin, koska he eivät elämäntilanteensa vuoksi ole työttömiä työnhakijoita tai toimeentulotukeen oikeutettuja.

Kouvola ottaa vastaan myös inkerinsuomalaisia paluumuuttajia, joista kunta saa puolen vuoden ajalta valtion korvauksia.

Ulkomaalaisten opiskelijoiden määrä kasvaa Kouvolassa. Vaikka opiskelijat ovat opiskelun kestäessä maassa tilapäisesti, he tarvitsevat toimeentuloonsa ja sosiaaliin kysymyksiin ohjausta ja neuvontaa.

4.4. Etnisen yhdenvertaisuuden ja hyvien etnisten suhteiden edistäminen

Kouvolan maahanmuutto-ohjelman tavoitteena on maahanmuuttajien yhteisöllisyyden ja osallisuuden vahvistaminen. Maahanmuuttajien osallisuus ja osallistuminen ovat tärkeitä mittareita tarkasteltaessa yhdenvertaisuuden toteutumista kaupungissa. Maahanmuuttajayhteisöjen, kansalaisten ja viranomaisten välinen vuorovaikutus ja hyvät etniset suhteet ennaltaehkäisevät ristiriitoja ja auttavat niiden ratkaisemisessa.

Kouvola aloittaa maaliskuussa 2010 kampanjan, jonka tavoitteena on vaikuttaa kaupungin asenneilmapiiriin ja ennaltaehkäistä rasismia ja etnistä syrjintää.

Mikrotasolla kampanja ulotetaan asuinalueille, missä asuu pakolaisia ja muita maahanmuuttajia. Kampanjalla halutaan lisätä kanta-asukkaiden ja maahanmuuttajien yhteisymmärrystä ja keskinäistä vuorovaikutusta. Kampanjan toteuttavat kaupungin maahanmuuttopalvelut, Kouvolan korttelikotiyhdistys, Kouvolan kansainvälinen kohtaamispaikka, Kouvolan Somalia-yhdistys ja Rasmus-verkosto.

Kouvola aloitti syksyllä 2008 Opetushallituksen tukeman Monikulttuurisuustaitojen kehittäminen koulu yhteisössä -hankkeen peruskouluissa ja lukioissa. Monikulttuurisuustaitojen ohella hanke edistää yhdenvertaisuutta ja hyviä etnisiä suhteita.

Kouvolan tavoitteena on, että kaupungin henkilöstö tunnistaa etnisen syrjinnän ja syrjivät käytännöt sekä osaa reagoida niihin ja opastaa asiakasta. Henkilöstöä perehdytetään rasmin ja etnisen syrjinnän ehkäisemiseen henkilöstökoulutuksen avulla. Käytännön toimintamallit luodaan kaupungin yhdenvertaisuussuunnitelmassa.

5. Suomen kieli ja kulttuuri omaksi

Maahanmuuttaja tarvitsee kotoutuakseen riittävää suomen kielen taitoa ja suomalaisen kulttuurin tuntemusta. Tavoitteena on maahanmuuttajan kotoutuminen yhteiskuntaan ja työelämään samalla säilyttäen oma kielensä ja kulttuurinsa.

5.1. Lasten ja nuorten opetus

Varhaiskasvatuksella ja perusopetuksella on suuri merkitys lapsen myöhemmälle koulumenestykselle ja kotoutumiselle. Maahanmuuttajanuoren puutteelliset kielelliset valmiudet voivat estää jatkokoulukseen hakeutumisen.

Oman äidinkielen osaaminen on pohjana vieraiden kielten oppimiselle. Yhdessä oman äidinkielen opetuksen kanssa suomi toisena kielenä -opetus vahvistaa oppilaan monikulttuurista identiteettiä ja rakentaa pohjaa kaksikielisyydelle.

- Suomen kielen opetusta annetaan Opetushallituksen antamien opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisesti. Määrää lisätään valtion tuntijakopäätöksen mukaisesti.
- Suomi toisena kielenä (S2) opetus järjestetään erillisenä oppiaineena koulupäivän aikana ja se otetaan huomioon lukujärjestystä laadittaessa.
- Oman äidinkielen opetusta annetaan esi- ja perusopetuksessa mahdollisuuksien mukaan. Lasten vanhempia tuetaan antamaan vahva pohja omalle äidinkielelle.
- Jokaiselle maahanmuuttajataustaiselle perusopetuksen oppilaalle laaditaan henkilökohtainen kotoutumissuunnitelmaa vastaava opinto-ohjelma, jossa määritellään yksilöllisen tuen tavoitteet, keinot ja menetelmät.
- Valmistavia esi- ja perusopetuksen ryhmiä perustetaan Kouvolaan tarpeen mukaan. Kaupunki varautuu mahdolliseen lisäresursointiin maahanmuuton lisääntyessä. Myös ammatilliseen perusopetukseen valmistavaa koulutusta annetaan tarvittaessa.
- Perusopetuksen valmistavien ryhmien oppilaille järjestetään koulunkäyntiavustajien palveluja mahdollisuuksien mukaan.

- Oppivelvollisuuden ylittäneiden maahanmuuttajataustaisten nuorten perusopetusta järjestetään sivistystoimen määrittelemällä tavalla. Kotoutumisen kannalta on tärkeää varmistaa peruskoulun päättötodistuksen suorittaminen ja jatko-opiskelun mahdollisuudet ammatillisessa koulutuksessa ja lukiossa. Vuoden 2010 alusta peruskoulun päättötodistuksen suorittaminen on mahdollista Kouvolan iltalukiiossa.
- Ammatilliseen peruskoulutukseen ja lukio-opiskeluun tarvitaan erilaisia tukimuotoja, kuten lisäopetusta, tukiopetusta ja opintovalmiuksia parantavia kursseja.

5.2. Aikuisten maahanmuuttajakoulutus

Keskeinen väline aikuisten maahanmuuttajien kotoutumissuunnitelmissa on kotoutumiskoulutus, jota järjestetään sekä työvoimapolitiittisena että omaehtoisena koulutuksena.

Työvoimapolitiittisesta kotoutumiskoulutuksesta käytetään nimitystä maahanmuuttajakoulutus.

Opetushallituksen hallinnoimaa tai kunnan järjestämää koulutusta kutsutaan omaehtoiseksi koulutukseksi. Työhallinto voi kotouttamislain perusteella rinnastaa omaehtoisesta koulutuksesta työvoimapolitiittiseen ja silloin opiskelijoille voidaan maksaa työvoimakoulutuksen etuudet. Tällöin puhutaan rinnasteisesta koulutuksesta.

- Kotoutumissuunnitelmaa laadittaessa kotoutujan osaaminen tunnistetaan osamiskartoituksen avulla.
- Kotoutuja sitoutuu yhdessä laadittuihin opiskelu- ja työllistymispolkuihin.
- Suomen kielen ja kulttuurin opetukseen pääsy taataan kuukauden kuluessa maahanmuuttajan saapuessa kuntaan.
- Peruskoulutusta vailla olevia maahanmuuttajia tuetaan suorittamaan peruskoulu esimerkiksi Kouvolan iltalukiiossa.
- Työvoimapolitiittisen koulutuksen ohella lisätään rinnasteista koulutusta.
- Työn perusteella kuntaan muuttaneiden kielikoulutusta kehitetään niin, että koulutukseen voi osallistua työn ohessa.
- Oppimisvaikeuksien toteamiseen ja luku- ja kirjoitustaidon oppimiseen suunnataan voimavaroja.
- Työvoiman ulkopuolella olevien (eläkeikäiset, kotiäidit ja pienten lasten äidit) kielinopetusta järjestetään erillisillä toimenpiteillä.
- Kielikoulutuksen tasovalikoimaa lisätään, koska maahanmuuttajilla on erilaiset valmiudet omaksua kieltä.
- Perussanaston ja arkikielen opetuksen lisäksi annetaan ammattikielen opetusta.
- Maahanmuuttajakoulutusta järjestävät ja siitä vastuussa olevat verkostoituvat kartoittaakseen koulutustarpeet ja koordinoivat palvelutarjontaa.

6. Työllistyminen ja yritystoiminta

Uuden Kouvolan strategisena päämääränä on monipuolisen elinkeinorakenteen ja työllisyystason nostaminen. Kaupungissa jo olevat maahanmuuttajat ovat tärkeä kohderyhmä niin monenlaisia valmiuksia omaavina työntekijöinä kuin potentiaalisina yrittäjinä.

Maahanmuuttajien yrittäjyyden vahvistamisessa ja käyttöön saamisessa on eri tahojen yhteistyöllä huolehdittava siitä, että käytännön neuvonta- ja kehittämistyöhön sekä koulutukseen saadaan riittävästi resursseja. Koulutusta ja muita toimenpiteitä järjestettäessä huomioidaan kaupungin elinkeinostrategiassa määritellyt painopistetoimialat.

Kouvolan kaupungin maahanmuutto-ohjelman tavoitevisiona on, että vuonna 2016 maahanmuuttajat ovat työelämässä mukana osaavina työntekijöinä eivätkä vain suorittavien matalapalkka-alojen voimavaroina. Maahanmuuttajat ovat yhdenvertaisesti rakentamassa jälkiteollista ja luovaa yhteiskuntaa.

- Tavoitteena on maahanmuuttajan nopea työllistyminen kielikoulutuksen ohessa.
- Työnantajille tarjotaan aktiivisesti työvoimaa, selvitetään yhteiskunnan tukien mahdollisuudet ja autetaan tukien hyödyntämisessä.
- Työpaikoille koulutetaan maahanmuuttajien oppaita/tutoreita ja työvalmentajia.
- Työnantajille ja työyhteisöille järjestetään koulutusta, joka antaa välineitä käsitellä kulttuurien kohtaamisia.
- Maahanmuuttotyötä koskevien hankkeiden myötä saatuja hyviä käytäntöjä juurrutetaan arkipäivään ensin kuntatasolla ja muussa julkishallinnossa, jonka jälkeen on perusteltua vaatia niiden käyttöönottamista myös muualla.
- Maahanmuuttajille tarjotaan ammatinvalintapalveluja varhaisessa vaiheessa omalla kielellä ja eri ammatteihini tutustumista pienryhmissä.
- Maahanmuuttajien urapolkuja rakennettaessa tuetaan asiakaskohtaisia ja yksilöllisiä ratkaisuja sekä käytetään ammatinvalintapsykologien palveluja.

Työllistymistä tukevia toimenpiteitä

6.1. Työharjoittelu ja työelämän valmennus

- Periodityöskentely: työharjoittelun sekä kieli- ja ammatillisen koulutuksen vuorottelun siten, että maahanmuuttaja tutustuu koulutuksen ohella eri ammatteihin. Nykyiseen käytäntöön verrattuna tässä mallissa koulutusjaksot ja työhön tutustumisjaksot ovat lyhyempiä.
- Maahanmuuttaja antaa työyhteisölle työpanoksen ohella kulttuurikylvyn.
- Työharjoittelussa maahanmuuttaja oppii käyttämään suomen kieltä ja työyhteisö oppii kuuntelemaan erilaista suomea.

6.2. Oppisopimuskoulutus

- Oppisopimuskoulutusta monipuolistetaan ja lisätään keinona kouluttautua ammattiin, täydentää sitä tai opiskella kokonaan uusi ammatti.
- Selvitetään mahdollisuutta kouluttautua ammattiin kotoutumistuen ja oppisopimuksen yhdistelmällä.
- Sosiaali-, terveys- ja hoiva-alalle luodaan oma koulutusmalli oppisopimuskoulutustyyllisesti työ- ja elinkeinotoimiston ja kaupungin järjestämänä (työtä ja koulutusta vuorotellen).

6.3. Yritystoimintaan kannustaminen

Laadukkaalla yritysneuvonnalla ja ohjauksella alennetaan maahanmuuttajien kynnystä ryhtyä yrittäjäksi ja tätä kautta saadaan kaupunkiin uutta yritystoimintaa ja työllisyyttä. Työllistynyt maahanmuuttajaväestö vaikuttaa positiivisesti ympäristönsä talouteen, kun ostovoima nousee kantaväestön tasolle. Samalla kantaväestön ja maahanmuuttajien välinen sosiaalinen kuilu kapenee.

- Kotouttamissuunnitelmia tehtäessä yrittäjyyspolku otetaan yhdeksi vaihtoehdoksi.
- Yrittäjäneuvonnassa toimenpiteet suunnitellaan ottamalla huomioon alueen elinkeinoelämän tarpeet.
- Maahanmuuttajia kannustetaan yritystoimintaan kehittämällä heille oma yrittäjäkurssi sekä ohjaus- ja neuvontajärjestelmä, jossa otetaan huomioon maahanmuuttajan heikompi yleistietämys Suomen asiakasmarkkinoista ja yrityksiin kohdistuvista velvoitteista.
- Maahanmuuttajien perustamien yritysten kasvuvaihetta tuetaan pitkäkestoisesti. Vertaistuen saamiseksi maahanmuuttajataustaiset yritykset verkostoituvat keskenään.
- Koulutuksessa yrittäjyyden mahdollisuudet ja vaatimukset tuodaan ymmärrettävästi ja realistisesti esille hyvin perustellen ja eri kieliversioilla.
- Maahanmuuttajien yrittäjäkoulutuksen sisällössä markkinoinnille annetaan suurempi painoarvo kuin tällä hetkellä.

7. Kotoutumisen kautta yhdenvertaiseksi kuntalaiseksi

Monikulttuurisuus ja perhekeskeisyys otetaan huomioon maahanmuuttajien kotoutumispalveluja suunniteltaessa. Kotoutumissuunnitelmia laadittaessa sovitaan yhdessä koko perheen yhteiskuntaan ja sosiaalisiin verkostoihin osallistumisesta. Näin välitetään eriaikainen kotoutuminen.

Kotoutumissuunnitelmat tehdään yhdessä maahanmuuttajan, työvoima- ja elinkeinotoimiston ja kaupungin maahanmuuttopalveluiden työntekijän kanssa.

7.1. Kouvolan kaupungin maahanmuuttopalvelut

Kouvolan kaupungin maahanmuuttopalveluiden alkuvastaanotto- ja neuvontapiste vakinaistetaan. Neuvontapisteen henkilöstörakenne suunnitellaan siten, että se pystyy toimimaan valtion laskennallisten korvausten katteella eivätkä kaupungin nettomenot sen johdosta lisäänty.

Maahanmuuttopalveluiden henkilökuntarakenne suunnitellaan riittävän joustavaksi, jotta henkilöstö pystyy moniammatillisesti palvelemaan kasvavaa maahanmuuttajien määrää, kannustamaan heitä kotoutumaan, oppimaan suomen kieltä ja kulttuuria sekä työllistymään.

Maahanmuuttopalvelut ottaa vastaan pakolaisia ja paluumuuttajia, ohjaa ja neuvoo maahan muuttavaa työvoimaa, opiskelijoita tai perhesiteen kautta tulijoita. Neuvontapalvelut ulottuvat kaikkiin kaupungissa asuviin tai kaupunkiin muuttaviin maahanmuuttajiin. Kaupungin vakinaisten työntekijöiden lisäksi maahanmuuttopalveluihin voidaan rekrytoida määräaikaista henkilöstöä hankerahoituksen avulla. Kaupungin rahoitusta tarvitsevien hankkeiden osalta hankkeisiin osallistumisesta päättää perusturvalautakunta tai perusturvapalvelujen johtokunta sille varattujen määrärahojen puitteissa.

Maahanmuuttopalveluiden henkilöstö:

- 1 Maahanmuuttokoordinaattori
- 1 Sosiaalityöntekijä
- 3 Ohjaajaa

Henkilöstömitoituksessa huomioidaan muuta väestöä keskimääräisesti pitemmät asiakasajat ja kielipalveluiden järjestäminen. Henkilöstömitoitus on 1,5-kertainen.

7.2. Maahanmuuttotoimikunta

Maahanmuuttoasioita suunnittelemaan ja arvioimaan asetetaan laaja-alainen, moniammatillinen ja monikulttuurinen maahanmuuttotoimikunta, jonka tehtävänä on

- seurata maahanmuutto-ohjelman toteutumista
- tehdä esityksiä maahanmuuttotyön kehittämiseksi

7.3. Henkilöstön monikulttuurisuuskoulutus

Kaupunki aloittaa vuoden 2010 keväällä pitkän tähtäimen monikulttuurisuuskoulutuksen, jonka tavoitteena on juurruttaa monikulttuurinen ammatillisuus työntekijöiden perusosaamiseksi. Eri hallintokunnat läpäisevään monikulttuurisuustyöhön ja maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseen tarvitaan osaamista ja työvälineitä.

Koulutus tukee myös hyvän hallinnon ja palvelukulttuurin kehittämistä. Koko henkilökunnan ja luottamushenkilöstön peruskoulutuksen lisäksi sosiaali- ja terveysalan sekä opetus- ja varhaiskasvatushenkilöstön maahanmuuttotyön osaamista syvennetään lisä- ja täydennyskoulutuksella. Koulutusta tarjotaan myös muille viranomaisille ja kolmannelle sektorille.

7.4. Moniammatillinen yhteistyöverkosto

Yhteistyön foorumiksi luodaan maahanmuuttotyötä tekevien moniammatillinen yhteistyöverkosto, joka muodostaa asiakaslähtöisen palveluketjun.

Moniammatillisen yhteistyöverkoston muodostavat maahanmuuttotyötä tekevät viranomaiset, koulutusta järjestävät henkilöt, seurakuntien ja projektien työntekijät, maahanmuuttaja- ja kansalaisjärjestöt sekä elinkeinoelämän ja yritysmaailman edustajat.

- Moniammatillinen yhteistyöverkosto rakentaa ns. mahdollisuuksien tarjottimen, josta maahanmuuttajat voivat valita omaan tilanteeseensa sopivia kotoutumistoinenpiteitä.
- Mahdollisuuksien tarjottimella voi olla työvoimakoulutuksen lisäksi rinnasteisia toimenpiteitä, joista vastaavat kolmas sektori, kansan- ja kansalaisopistot sekä iltakoulu. Maahanmuuttajalla on myös mahdollista osallistua tutkintoon valmistavaan koulutukseen kotoutumisaikana.
- Tarjottimelta löytyy myös kansalaisjärjestöjen yhteystiedot ja ohjeet kuinka osallistua vapaaehtoistyöhön. Maahanmuuttajien osallisuutta tukee osallistuminen kansalaisjärjestötoimintaan.

7.5. Sosiaali- ja terveystyöpalvelut

7.5.1. Pakolaisten vastaanotto

Kaupungin maahanmuuttopalvelut ottavat vastaan uudet pakolaiset. Maahanmuuttaja pakolaistyöhön perehtyneet sosiaalityöntekijä ja terveydenhoitaja suorittavat pakolaisten alkuhaastattelun ja alkuterveystarkastuksen.

Alkutarkastusten yhteydessä kartoitetaan pakolaisten kuntoutuksen ja trauman hoidon tarve ja päätetään jatkohoitoon ohjaamisesta. Terveystyöpalveluihin nimetään pakolaisuuteen ja maahanmuuttoon erikoistuva lääkäri tai lääkärit. Terveystyö edistämisen yksikön työpanosta hyödynnetään myös maahanmuuttotyössä.

Sosiaali- ja terveystyöpalvelujen henkilöstö perehdytetään ja koulutetaan maahanmuuttajien ja erityisesti pakolaisten tarvitsemiin erityistarpeisiin. Maahanmuuttotyön ammatillisuutta - kulttuurista kompetenssia - kartutetaan koulutuksen, kokemuksen ja kulttuurisensitiivisyyden avulla.

Sosiaali- ja terveystyöpalveluissa huomioidaan maahanmuuttajien ja etenkin pakolaisten erityistarpeet. Henkilökohtaisia kotoutumissuunnitelmia laadittaessa otetaan huomioon, että traumaattiset kokemukset vaikeuttavat ja jopa estävät maahanmuuttajan kotoutumista. Pakolaisina tai turvapaikanhakijoina maahan tulleilla on usein sota-, kidutus- ja läheisten menettämiskokemuksia.

7.5.2. Monikulttuurinen perhetyö

Maahanmuuttajaperheiden ja lasten hyvinvoinnin edistäminen ja ongelmien ennaltaehkäisy tarvitsee monikulttuurista perhetyötä. Etenkin pakolaistaustaisilla perheillä on traumaattisia kokemuksia ja menetyksiä, jotka viivästyttävät perheiden kotoutumisprosessia. Siksi on tärkeää lisätä sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön monikulttuurista osaamista ja kohdentaa voimavaroja erityisesti syrjäytymisvaarassa olevien perheiden, lasten ja nuorten tukemiseen monikulttuurisen perhetyön avulla.

Maahanmuuttajaperheiden hyvinvoinnin edistämiseksi aloitetaan hankerahoituksella monikulttuurinen perhetyö. Mallina on Väestöliiton Kotipuu-projektissa kehitetty välit-

tävän perhetyön malli, jossa sovelletaan maahanmuuttajataustaisia perheitä palvelevaa perhekeskeistä psykososiaalista työtä.

Välittävää perhetyötä tekevä tiimi on monikulttuurinen ja moniammatillinen.

7.5.3. Mielenterveyspalvelut ja trauman hoito

Maahanmuuttajien mielenterveysongelmissa tukeudutaan pääosin kunnallisiin mielenterveyspalveluihin. Tämä edellyttää kuitenkin henkilöstön lisäkoulutusta sekä uudenlaista osaamista ja näkökulmaa osaamisvaatimuksiin.

- Lisäosaamista tarvitaan kidutusten, raiskauksien ja muiden traumatisoivien kokemusten hoitotyössä.
- Hoitohenkilöstön koulutus ja maahanmuuttajien mielenterveyspalveluiden kehittäminen aloitetaan hankerahoituksella ja liittymällä mukaan Kaste-hankkeeseen.

7.6. Monikulttuurinen nuorisotyö

Maahanmuuttajanuoret joutuvat maahan tullessaan määrittelemään uudelleen aiempia kulttuurisesti määräytyneitä käsityksiään ja tapojaan. Nuoret omaksuvat nopeammin kuin aikuisväestö uuden maan kielen, kulttuurin ja tavat. Muutoksen nopeus ja joskus myös suunta voivat luoda kuilun eri sukupolvien välille. Nuorten elämäntapaa oma yhteisö voi pitää vääränä tai sopimattomana.

Monikulttuurisen nuorisotyön lähtökohtana on ymmärtää kahden kulttuurin välissä olevan nuoren tilanne ja tukea tätä säilyttämään oma kulttuuriperimänsä sekä auttaa uuteen yhteiskuntaan integroitumisessa. Työn tarkoituksena on myös rohkaista nuoria osallisuuteen sekä verkostoitumiseen.

Monikulttuurisen nuorisotyön tavoitteena on molemminpuolinen kulttuurien kunnioitus ja yhteistyö. Tavoitteena on tuoda monikulttuurisia arvoja läpileikkauksena koko nuorisopalveluihin sekä sitoutua rasisminvastaiseen toimintaan. Eri kulttuuritaustaisia nuoria kannustetaan myös omaan aktiivisuuteen.

- Monikulttuurinen nuorisotyö kehittää toimintatapoja maahanmuuttajataustaisten ja valtaväestön nuorten kohtaamiselle sekä tukee osallisuutta ympäröivissä yhteisöissä.
- Maahanmuuttajanuoria autetaan ymmärtämään suomalaisen yhteiskunnan toimintamekanismeja sekä tapoja. Maahanmuuttajanuoret toimivat kulttuuritulkkeina suomalaisille nuorille kertoen puolestaan omasta kulttuuristaan.
- Maahanmuuttajataustaisia nuoria kannustetaan kaupungin nuorisotoiminnan pariin kouluttamalla ”kulttuurikummeja”, jotka toimivat ikään kuin tutorena vapaaajan aktiviteetteihin
- Työpajatoiminnassa kehitetään menetelmiä tavoittamaan ja palvelemaan maahanmuuttajataustaisia nuoria.

7.7. Tulkkipalvelut

Tulkin avulla maahanmuuttajalla on mahdollisuus sujuvaan ja yhdenvertaiseen asioimiseen. Tulkin käytöllä varmistetaan asiakkaan sekä viranomaisen oikeusturva.

Tulkin kanssa työskentely on olennainen osa maahanmuuttotyön ammattitaitoa. Siksi on erittäin tärkeää kouluttaa viranomaisia tulkin kanssa työskentelyyn.

- Kielipalveluja (tulkkipalveluja ja käännöspalveluja) järjestetään, kun maahanmuuttaja ei osaa suomea eikä viranomaisen osaa maahanmuuttajan käyttämää kieltä.
- Tulkki- ja käännöspalveluja käytetään erityisesti silloin, kun viranomaisen on päätettävä maahanmuuttajan oikeuksista, etuuksista tai kun asian selvittäminen muutoin vaatii kielipalvelujen käyttämistä.
- Jokainen kaupungin toimiala arvioi vuosittain talousarvion yhteydessä tarvitsemansa tulkkipalvelujen määrän ja varaa sitä varten määrärahan.

7.8. Asuminen

Kunnollinen asuminen on perusedellytys sosiaaliseen ja terveydelliseen hyvinvointiin. Asumisratkaisuilla voidaan turvata samasta kulttuuritaustasta tulevien maahanmuuttajien riittävä yhteisöllisyyden tarve ja estää maahanmuuttajien asuinalueiksi leimaautuvien lähiöiden syntyminen. Tavoitteena on monipuolinen asukasrakenne, joka edellyttää kunnalta suunnitelmallista asuntopoliittikkaa.

- Maahanmuuttajille tarjotaan erilaisia ja erityyppisiä asumismahdollisuuksia niin kaupungin keskusta- ja taaja-asutusalueilta kun maaseudultakin perheiden ja henkilöiden taustasta riippuen.
- Edellä mainitut periaatteet otetaan huomioon maankäytön suunnittelussa, kaavoituksessa ja asuntopoliittisia linjauksia tehtäessä.
- Maahanmuuttajat asuvat muun asutuksen yhteydessä eikä heitä eristetä omille asuinalueilleen.
- Asumiseen sijoittumisessa huomioidaan liikenneyhteydet. Tällä hetkellä Kouvolan kaupungin julkinen liikenne ei tarjoa eri puolilla kaupunkia olevia yhdenvertaisia asumismahdollisuuksia.
- Humanitaarisen maahanmuuton tarpeisiin tarvitaan suuria perheasuntoja.
- Maahanmuuttajien kotoutumisen edistämisen kannalta on tärkeää päästä vuorovaikutukseen kanta-asukkaiden kanssa, mutta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin säilyttämiseksi tarvitaan myös yhteys omaan väkeen.

7.8.1. Asukastyö

Asumisviihtyvyyden kannalta on tärkeää, että maahanmuuttajat ja kanta-asukkaat ovat luonnollisessa vuorovaikutuksessa keskenään. Asumisdemokratian hyviä kehittämismuotoja ovat talotoimikunnat, joiden toiminnan tavoitteena on lisätä asuin ympäristön viihtyisyyttä. Rasismin vastainen työ on tärkeää asuinalueen viihtyvyyden ja rauhallisuuden takaamiseksi.

- Talotoimikunnat järjestävät yhdessä maahanmuuttopalveluiden ja korttelikotiyhdistyksen kanssa tutustumistilaisuuksia uusille ja vanhoille asukkaille.
- Asukastuvissa järjestetään perehdyttämisiltoja maahanmuuttajille uuden maan tavoista ja kulttuurista
- Maahanmuuttajat järjestävät omaa kulttuuriaan esitteleviä ruoka- ja kulttuuri-iltoja asukastuvissa.
- Talotoimikunnat ja korttelikotiyhdistyksen asukastuvat antavat asumisneuvontaa ja lisäävät asuinviihtyvyyttä omalla panoksellaan.
- Asukastuvissa järjestetään asumiseen liittyviä infotilaisuuksia ja panostetaan kulttuurien luonnolliseen kohtaamiseen.

7.9. Sivistyspalvelut

7.9.1. Vapaa-aikapalvelut

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden tavoitteena on auttaa maahanmuuttajia kotoutumaan suunnittelemalla toimintaa yhdessä maahanmuuttajien kanssa.

Palvelualueen resurssit tarvitsevat maahanmuuttotyöhön lisärahoitusta, jota etsitään laajojen valtakunnallisten kulttuurihankkeiden kautta. Myrsky-hankkeen rahoitusta haetaan kansalaisopiston, kirjaston, kulttuurin ja liikunnan yhteistoimintaan esimerkiksi toiminnallisten leirien ja iltapäivätoiminnan järjestämiseksi nuorille. Valtakunnallisen Taikalamppu-lastenkulttuurihankkeen kautta kehitetään toimintaa yhdessä lasten ja perheiden kanssa.

- Selvitetään maahanmuuttajien vapaa-ajanviettoon ja omaehtoiseen harrastamiseen liittyvät tarpeet.
- Rekrytoidaan palvelualueille mahdollista maahanmuuttajataustaista henkilöstöä esimerkiksi oppisopimuksella.
- Kehitetään hyviä käytäntöjä kaupungin, eri kulttuurijärjestöjen ja maahanmuuttajajärjestöjen yhteistyöhön.
- Järjestetään kouluikäisten toiminnallisia kerhoja lähiöihin. Rahoitusta haetaan lääninhallitukselta ja opetusministeriöstä (mm. iltapäivätoiminta).
- Koko sivistystoimi organisoii työhöntutustumisjaksoja kulttuurialan maahanmuuttaja-ammattilaisille.
- Tapahtumista tiedotetaan henkilökohtaisin kutsuin ja tapahtumakummien kautta.

7.9.2. Kansalais- ja kansanopistot

- Kansalais- ja kansanopistot lisäävät maahanmuuttajille suunnattuja palveluja. Opistot monipuolistavat suomen kielen opetusta, koska maahanmuuttajille tullaan pääsy suomen kielen opetukseen kuukauden sisällä kuntaan saapumisesta. Myös muita rinnasteisia palveluja kehitetään.

- Maahanmuuttajia ohjataan aktiivisesti opistojen ohjelmassa olevien harrastuspiirien pariin.
- Kouvolan kansalaisopistossa aloitetaan yhteiskunnalliset luennot, joiden avulla maahanmuuttajat perehdytetään suomalaisen yhteiskunnan eri alueisiin. Luennot sisällytetään kotoutumissuunnitelmiin.

7.9.3. Kirjasto

- Mediamaja-hankkeessa tehdään työtä maahanmuuttajien kanssa nuorten viestintätaitojen vahvistamiseksi.
- Kirjastojen henkilökunta esittäytyy eri kansallisuuksille järjestetyissä tilaisuuksissa ja eri ryhmistä etsitään vertaisopastajia. Lähikirjastoissa perehdytään ympäristössä asuvien kieliryhmien tarpeisiin kutsumalla heitä tutustumiskäynneille sekä muiden vapaa-aikapalveluiden kanssa järjestettyyn toimintaan.
- Erikielistä suomen kielen oppimateriaalin tarvetta seurataan ja kokoelmia kartutetaan tarpeen ja saatavilla olevan aineiston mukaan (myös maahanmuuttajien äidinkiellillä). Kirjasto tiedottaa mahdollisuuksista välittää maahanmuuttajille omankielistä aineistoa ja siirtokokoelmia Monikielisestä kirjastosta, minkä erityiskoelman hankinnoissa seurataan maahanmuuttajien kielitaustoja.
- Yksittäistä asiakasta avustetaan suomalaisessa verkkoasioinnissa. Ryhmiä sekä yksittäisiä henkilöitä opastetaan kirjastojen työasemien käyttämiseen digitaalisen ja verkkoaineiston osalta myös entisen kotimaan asioiden ja kulttuurin seuraamisessa.
- Kirjastoihin otetaan harjoittelijoita lyhyisiin suomenkielen harjoittelujaksoihin kirjastoavustajien tehtäviin

7.9.4. Kulttuuri

- Taidenäyttelyjen avajaisiin ja muihin tilaisuuksiin kutsutaan maahanmuuttajaryhmiä henkilökohtaisesti. Tehdään kulttuurikortti, jonka avulla tutustutaan Kouvolan kulttuuriin.
- Järjestetään kulttuuritilaisuuksia, joissa kaikenkieliset kohtaavat esimerkiksi jonkun teeman ympärillä. Kokeillaan vanhempien ja lapsien yhteisiä taidekursseja. Näissä ryhmissä maahanmuuttajat voivat toimia vetäjinä tai asiantuntijoina.
- Suunnitellaan ylläpidettäväksi taiteilijarekisteriä, joka sisältää maahanmuuttajat.
- Minun Kouvola -hankkeen kautta järjestetään kansainvälisiä tapahtumia, joissa myös maahanmuuttajat ovat ohjelmansuorittajina.

7.9.5. Liikunta

Maahanmuuttajien liikuntamahdollisuuksia kehitetään ja etsitään eri ryhmille sopivia liikuntamuotoja ja harrastusmahdollisuuksia. Maahanmuuttajien kulttuuriset taustat huomioidaan liikuntaharrastuksia suunniteltaessa ja mahdollistetaan myös maahanmuuttajataustaisten tyttöjen ja naisten liikuntatarpeiden tyydyttäminen.

- Yhteistyössä kaupungin ja liikuntajärjestöjen kanssa suunnitellaan miten maahanmuuttajat parhaiten tavoitetaan.
- Maahanmuuttajien keskuudessa tehdään kysely heidän liikuntatarpeistaan.
- Liikuntapalvelujen rooli on tarjota sopivia liikuntatiloja toiminnan käynnistämiseksi sekä olla myös käynnistäjänä ja mahdollistajana sopivien liikuntamuotojen etsinnässä.
- Liikuntajärjestöjä rohkaistaan tekemään materiaalia toiminnastaan myös englanniksi ja venäjäksi. Materiaalit voidaan julkaista myös kaupungin verkkosivuilla.
- Liikuntajärjestöt ja kaupunki järjestävät yhteistyössä tapahtumia tai kampanjan, jossa eri lajeja voidaan harrastaa kokeilumielessä yhdestä muutamaan kertaan.
- Maahanmuuttajien eri urheilulajien osaamista kartoitetaan yhdessä alueen liikuntajärjestöjen kanssa uusien kykyjen ja harrastajien löytämiseksi.
- Maahanmuuttajataustaisten naisten ja tyttöjen liikuntatarpeet kartoitetaan ja etsitään heille sopivia liikuntamuotoja sekä harrastuspaikkoja.
- Kaupungin liikuntapalvelut osallistuu yhteistyökumppanina Liikkukaa ry:n hankkeeseen kuntien monikulttuurisen liikuntatoiminnan kehittämiseksi.

7.9.6. Monikulttuurinen toimintakeskus

Maahanmuuttajien kotoutumisen ja monikulttuurisuuden edistämiseksi Kouvolaan on perusteilla eri tahojen yhteistyönä vapaaehtois pohjalle monikulttuurinen toimintakeskus. Sen taustayhteisönä on toimiva yhdistys, joka vastaa keskuksen toiminnan rahoittamisesta. Toimintakeskuksesta muodostetaan kohtaamispaikka, jossa maahanmuuttajat ja kanta-asukkaat tapaavat sekä toimivat yhdessä. Toimintakeskuksesta voivat myös eri yhdistykset vuokrata tiloja.

Monikulttuurisen toimintakeskuksen ydintoimintana on monikulttuurinen teatteri- ja musiikkiryhmä. Toimintakeskuksen tavoitteena on perustaa myös monikulttuurinen osuuskunta.

7.10. Kotoutumista tukevat vapaaehtois palvelut

7.10.1. Kolmas sektori ja seurakunnat

Maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseksi kolmas sektori tuottaa rinnasteisia palveluja tai tarjoaa maahanmuuttajille vapaa-ajan toimintaa ja harrastusmahdollisuuksia. Harrastustoiminnan kautta maahanmuuttajat saavat yhteyden kanta-asukkaisiin ja oppivat suomen kieltä. Rinnasteiset palvelut taas monipuolistavat kotoutumista edistäviä toimenpiteitä.

Kouvolassa toimivat järjestöt tuottavat yhteisvastuullisesti erilaisia maahanmuuttajien kotoutumista edistäviä palveluja ja vapaa-ajan harrastuksia.

- Seurakunnat sekä kansalais- ja maahanmuuttajajärjestöt kehittävät ystävä-, tukihenkilö- ja vertaistukitoimintaa kunnallisen alkuvastaanoton rinnalle.

- Vapaaehtoinen ystävä- ja tukihenkilöverkosto toimii kunnallisen alkuvastaanoton rinnalla eikä korvaa sitä.
- Ystävä ja tukihenkilötoiminnasta vastaa Suomen Punainen Risti ja vertaistukitoiminnasta Väestöliitto.
- Suomen Punainen Risti antaa myös ensiaputaitoihin ja kotitapaturmien välttämiseen liittyvää koulutusta maahanmuuttajille.
- Kymenlaakson Martat tarjoaa Arjen taidot sujuvaksi -kurseja, joissa opetetaan ruokaan ja terveelliseen ravintoon, keittiö- ja muuhun hygieniaan, jätteiden lajitteluun tai käden taitoihin liittyviä asioita.
- Kouvolan korttelikotiyhdistyksen asukastuvissa annetaan asumisneuvontaa, muuta ohjaus- ja neuvontatyötä sekä suomen ja muiden kielten opetusta.
- Mannerheimin lastensuojeluliitto kehittää MamaTree –toimintaa maahanmuuttajaisille ja lapsille.
- Yhteispalvelun kehittämisprojektin kautta eri järjestöt voivat tarjota ohjaus- ja neuvontatyötään maahanmuuttajille.
- Yhteisvastuukeräyksen tuella käynnistyvä Kouvolan seurakunnan maahanmuuttajien työllisyyttä kehittävä Kouvola kodiksemme -hanke kartoittaa maahanmuuttajien osaamista ja lisää työ-, oppisopimus- ja työharjoittelumahdollisuuksia. Projektin vetäjä työskentelee kiinteässä yhteydessä kaupungin maahanmuuttopalveluiden kanssa.

8. Tiedottaminen ja seuranta

Maahanmuutto-ohjelma on luettavissa kaupungin nettisivuilla. Ohjelman toteutumisesta tiedotetaan tiedotusvälineille ja kerrotaan yleisölle erillisissä yleisötapahtumissa.

Maahanmuuttotoimikunta seuraa maahanmuutto-ohjelman toteutumista ja kehittää maahanmuuttotyötä.

Maahanmuutto-ohjelman toimenpide-ehdotusten toteutumisesta raportoidaan kaupungin toimialojen kolmannesosavuosikatsausten yhteydessä, hyvinvointikertomuksessa sekä valtuustokausittain annettavassa selonteossa.

Ohjelmasta ja selonteosta laaditaan lyhennelmät suurimmille kieliryhmille yhteistyössä oppilaitosten kanssa.

Ohjausryhmä

Niina Korpelainen puheenjohtaja	Tilaajapäällikkö Sosiaalipalvelut Kouvolan kaupunki
Kyösti Arola	Rakennuspalvelujohtaja Kouvolan kaupunki
Anne Eriksson	Kulttuuritoimenjohtaja Kouvolan kaupunki
Leena Gardemeister	Yrityspalvelupäällikkö Kouvola Innovation
Pirjo Laine	Päällikkö Kasvun ja oppimisen tuki Kouvolan kaupunki
Leena Riekkola	Myyntijohtaja Kouvolan Yritysmagneetti OY
Hanna Tarkiainen	Palvelupäällikkö Aikuissosiaalityö Kouvolan kaupunki
Minna Tuukkanen-Peussa	Perusturvalautakunnan puheenjohtaja Kouvolan kaupunki
Alexei Kantanen	Projektipäällikkö Cursor Oy / Moi-hanke
Viola Kemppi,	Työvoimaneuvoja Kouvolan työ- ja elinkeinotoimisto
Tuija Väyrynen	Työvoimaneuvoja Kouvolan työ- ja elinkeinotoimisto
Liisa Hasanen	Aluekoordinaattori Mannerheimin Lastensuojeluliitto
Anne Saarikko	Toiminnanjohtaja Kymenlaakson Martat
Arja Vainio	Toiminnanjohtaja Suomen Punainen Risti

MAAHANMUUTTO KOUVOLAN SEUDULLA 2000-LUVULLA

Vuoden 2009 alussa uuden Kouvolan väkiluku oli 88.436, josta ulkomaan kansalaisia on 1.608 (1,8 %). Maahanmuuttajien määrä on 2000-luvulla kasvanut, mutta edelleenkin Kouvolaassa asuvi- en ulkomaan kansalaisten prosentuaalinen määrä on alle valtakunnan tason (3 %) ja pienempi kuin Kotkan (3,7 %), Lappeenrannan (2,9 %) tai Lahden (2,9 %). Kouvolaassa venäläiset, kiinalaiset ja virolaiset ovat suurimmat ryhmät. Vuonna 2009 Kouvolaassa on 82 eri kansalaisuutta.

TILASTOJA

Maahanmuutto 2001 – 2008

Vuosi	Anjalankoski	Elimäki	Iitti	Jaala	Kouvola	Kuusankoski	Valkeala	Yhteensä
2002	183	38	59	6	783	150	100	1.319
2003	190	44	58	6	801	171	86	1.356
2004	183	35	49	5	798	158	68	1.296
2005	159	25	48	5	797	159	65	1.258
2006	143	27	48	9	779	173	71	1.250
2007	150	38	53	8	811	165	186	1.411
2008	175	45	47	9	898	173	104	1.451

Lähde: Väestörekisterikeskus

Kouvolan seudun asukasluvut ja ulkomaan kansalaisten määrä 2008 vuoden lopussa

Kunta	Asukasluku	Ulkomaan kansalaisia
Anjalankoski	16.610	175
Elimäki	8.264	45
Iitti	7.208	45
Jaala	1.848	9
Kouvola	30.701	898
Kuusankoski	19.831	173
Valkeala	11.559	71
Yhteensä	96.021	1.449

Lähde: Väestörekisterikeskus

Kouvolaassa asuu 82 eri kansalaisuutta (28.2.2009 / Kymenlaakson maistraatti)

Suurimmat ryhmät:	
Venäläiset	684
Kiinalaiset	187
Virolaiset	182
Turkkilaiset	66
Ulkomaalaisia yhteensä	1.631

Muun kuin suomen- tai ruotsinkielinen väestö Kouvola

Ikäluokka	-14	15-24	25-44	45-64	65-	Yhteensä
Miehet	138	190	382	228	43	981
Naiset	145	160	482	322	56	1.165
Yhteensä	283	350	864	550	99	2.146

Suomessa työkäisiä maahanmuuttajia on 79 %. Kouvola 15-65 -vuotiaita maahanmuuttajia on 1.764 (muuta kuin suomen- tai ruotsinkielisiä)

Lähde: Kymenlaakson maistraatti

Pakolaisten vastaanotto Kouvola seudulla 2000—2009 (31.8.2009)

Vuosi	Anjalan- koski	Kouvola	Kuusankoski	Yhteensä
2000	28			28
2001	1	17		18
2002	2	1		3
2003		8		8
2004	3			3
2005	2	3		5
2006		5		5
2007	10	33		43
2008	6	33	3	42
2009 (31.08.2009)		35		35
Yhteensä	52	135	3	190

Lähde: Työministeriö (2005 saakka)

Anjalankoski, Elimäki, Kouvola, Kuusankoski ja Valkeala ottivat 1990-luvun alussa vastaan pakolaisia Somaliasta, Romaniasta, Turkista ja entisestä Jugoslaviasta. Anjalankoski otti vuonna 2000 vastaan 28 hengen kiintiöpakolaisten ryhmän entisen Jugoslavian alueelta. Kouvola on vastaanottanut erikseen sovittaessa alle kymmenen henkilön vuosivauhtia. Muut seudun kunnat eivät ole 2000-luvulla ottaneet vastaan ollenkaan pakolaisia.

Vuodesta 2006 lähtien pakolaisten määrä on kasvanut. Vuoden 2008 lopussa Kouvola oli valtion laskennallisten korvausten piirissä 71, Anjalankoskella 16 ja Kuusankoskella 3. Vuoden 2009 elokuun lopussa Kouvola on valtion laskennallisten korvausten piirissä 119 pakolaista.